

Žloutenka neboli Hepatitida typu C v těhotenství a po porodu

Hepatitida C (dál HCV) je infekční zánětlivé onemocnění jater vyvolané virem hepatitidy C (HCV). Předpokládá se, že v České republice je hepatitidou C infikováno 0,5–1% populace. Ročně se v České republice diagnostikuje mezi 800 a 1000 nových případů této infekce.

Infekce virem hepatitidy C **se přenáší krví, pohlavním stykem a z matky na dítě při porodu**. Přenos infekce je možný také předměty denní potřeby, které mohou přijít do styku s krví nakažené osoby, jako jsou žiletky, pilníky, manikúra, zubní kartáčky. Hepatitida C **se nepřenáší** podáním ruky, objetím, sdílením nádobí, kašlem nebo kýcháním.

V současné době je největší riziko nákazy **při nitrožilní aplikaci drog**. Virus hepatitidy C přežívá mimo člověka dlouhou dobu: více než 60 dní v použité jehle, tři týdny v ampulce s vodou, dva týdny na povrchu, který byl ve styku s infikovanou krví apod.

Riziko infekce při pohlavním styku je do 5 %, vyšší riziko je u osob promiskuitních a mužů majících sex s muži. **Riziko přenosu z matky na dítě při porodu je také do 5 %**. Porod císařským řezem, pokud to není ze zdravotních důvodů nezbytné, se jen jako zabránění infekce nedoporučuje.

Inkubační doba hepatitidy C (tj. doba od nákazy do projevení nemoci) je velice dlouhá, až 180 dní. Diagnóza hepatitidy C je jednoduchá. Testuje se z krve a při pozitivním výsledku pak speciálním bezbolestným vyšetřením (tzv. elastografií), podobným ultrazvuku.

Specifika u žen

HCV infekce v současnosti stoupá u mladých žen díky nitrožilnímu užívání drog. U žen, které užívají drogy, je **vyšší riziko získání HCV infekce ve srovnání s muži**, což pravděpodobně souvisí s častější rizikovou aplikací, protože jim častěji drogu aplikuje jiná osoba, obvykle sexuální partner, a častěji praktikují rizikové sexuální chování.

HCV infekce má také **u žen odlišný průběh** než u mužů, existuje větší šance na tzv. spontánní eliminaci viru během akutní fáze infekce. Spontánní eliminace znamená, že může dojít k vyloučení tohoto viru krátce po naze i bez nutnosti léčby. K tomuto jevu může rovněž dojít v období několika týdnů po porodu. Nelze na to však spoléhat, je to spíše výjimka, jeden případ z desíti, proto je nezbytné co nejdříve po ukončení kojení jít znovu na vyšetření a zjistit, zda je žena stále pozitivní nebo ne a případně zahájit léčbu.

Těhotenství

Vyšetření na HCV infekce **se v České republice nedělá běžně** každé těhotné ženě. Protilátky se zjišťují pouze v případě, že žena uvede možnost rizika infekce virem hepatitidy C, případně pokud lékař má podezření na tuto nákazu. Vyšetření se pak dá udělat jako součást dalších vyšetření v těhotenství.

Pokud to jde, tak u žen, které plánují těhotenství a o své HCV infekci vědí, je doporučena protivirová léčba ještě před těhotenstvím. Jednak proto, aby se zamezilo dalšímu zhoršování jaterního onemocnění, ale také proto, aby se zabránilo přenosu infekce na dítě v průběhu porodu.

Těhotenství samo o sobě nemá na průběh HCV infekce negativní vliv. Ženy s hepatitidou C mají však v těhotenství až 20x častěji onemocnění, které nazýváme intrahepatální těhotenská cholestáza. Kůže je při tom hodně suchá a silně svědí, k tomu bývají velmi vysoké jaterní testy. Pokud takové příznaky máte, ihned kontaktujte zdravotnické zařízení. Onemocnění může vést k předčasnému porodu a dalším závažným potížím.

V současné době **není možná léčba HCV během těhotenství**, která by přenosu na dítě dokázala zabránit, protože zatím chybí data o bezpečnosti léků na HCV v těhotenství.

Pokud o infekci žena ví, měla by o ní určitě informovat svého gynekologa a porodníka, aby mohlo být pak miminko správně vyšetřeno. Pak je taky takové dítě, na které se infekce během porodu mohla přenést, sledováno.

Porod

Riziko přenosu na dítě při porodu je **3 –5 %**. Porod císařským řezem riziko přenosu nesníží.

Množství HCV RNA, tedy viru v krvi, obvykle po porodu klesá. Až u 10 % žen může dojít k spontánnímu vyloučení (eliminaci) infekce po porodu. Proto by před protivirovou léčbou po porodu měla být žena znovu vyšetřena na HCV RNA.

Kojení

Kojení obecně **není u žen s HCV infekcí zakázáno**. V každém případě, vzhledem k riziku přenosu HCV infekce krví, kojení by mělo být přerušeno u matek s popraskanými či krvácejícími bradavkami. Preventivně je možné se pokusit předejít poraněním bradavky použitím správné techniky kojení. Určitě je dobré se tedy předem poradit, jak kojít a jak bradavky ošetřovat ještě před začátkem kojení.

Dítěte HCV pozitivní matky

Dítě HCV pozitivní matky má být sledováno a vyšetřeno na přítomnost anti-HCV protilátek ideálně **18 měsíců po narození**. Dřívější vyšetření může prokázat protilátky přenesené z matky, které nemusí ale ještě svědčit pro infekci. Pokud jsou v 18 měsících anti-HCV protilátky pozitivní, má být vyšetřeno množství viru v krvi (HCV RNA). Pokud je pozitivní, infekce je potvrzena a dítě má být sledováno odborníkem na jaterní onemocnění (hepatolog, infektolog).

V současné době je možné léčbu zahájit **až ve 3 letech věku dítěte**. Není třeba se bát, že dojde díky pozdější léčbě k závažnému jaternímu poškození, protože průběh HCV infekce je zejména v dětství pomalý. Zároveň však určitě není dobré to podcenit a odkládat. Léčba je vysoce účinná a navíc díky pokrokům v medicíně není nijak pro dítě zatěžující, stejně jako u dospělých. Stejně tak platí i u dětí, že průběh onemocnění může být zcela bez příznaků.

Účinnost léků je nyní vysoká (téměř 100 %), nežádoucí účinky minimální, doba léčby je v současnosti maximálně 12 týdnů. Účinnost léčby (tedy úplné vyléčení) se posuzuje za 12 a 24 týdnů po jejím ukončení. Takovýto pacient pak **není infekční pro své okolí**, při rizikovém chování se ale může znovu nakazit, protilátky ho proti opětovné nákaze nechrání.

Pokud máte doma dítě s potvrzenou nákazou (zatím neléčené!), měli byste být opatrní v situaci, kdy dojde ke krvavému poranění, zejména při kontaktu s ostatními dětmi, poranění co nejrychleji ošetřit a vydezinfikovat si ruce.

Očkování proti hepatitidě C zatím není k dispozici, proto je zásadní prevence přenosu infekce. Speciální dieta při hepatitidě C není nutná, je ale vhodné nezatěžovat stravou játra.

U žloutenky C je důležité se nechat včas **vyšetřit a případně pak vyléčit**, to platí pro dospělého i dítě.

Materiál byl vypracován ve spolupráci s MUDr. Soňou Fraňkovou Ph.D, IKEM Praha